

Силабус навчальної дисципліни БЕЗПЕКА ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

підготовки

магістрів

(назва освітнього ступеня)

спеціальності

263 «Цивільна безпека»

(назва спеціальності)

освітньо-наукової програми

«Охорона праці»

(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	Нормативна (Цикл фахової підготовки)
Мова навчання	Українська
Факультет/Інститут	Цивільної інженерії та екології
Кафедра	Охорони праці, цивільної та техногенної безпеки
Контакти кафедри	Кафедра каб. В1306 (тринадцятий поверх висотного корпусу) Email: life.safety@pgasa.dp.ua
Викладачі-розробники	Шаломов Володимир Анатолійович, к.т.н., доцент Берлов Олександр Вікторович, к.т.н., доцент
Контакти викладачів	Email: shalomov.volodymyr@pgasa.dp.ua
Розклад занять	https://pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/CT/K5/ROZKLAD.HTML
Консультації	http://surl.li/vcsyoh

Анотація навчальної дисципліни

Викладаються загальні питання безпеки, ідентифікації та класифікації потенційної небезпеки, вивчаються їх властивості, способи і засоби захисту від їх впливу, питання моніторингу та аналізу ризиків, загрози, що призводять до надзвичайних ситуацій, способи та засоби цивільного захисту населення і територій під час виникнення надзвичайної ситуації, принципи надання першої долікарської допомоги. Особливу увагу приділено особистій та колективній безпеці у повсякденних умовах та під час надзвичайних ситуацій і воєнного стану.

	Години	Кредити	Семестр
			II
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90
Аудиторні заняття, у т.ч:	32		32
лекції	24		24
лабораторні роботи	-		-
практичні заняття	8		8
Самостійна робота, у т.ч:	58		58
підготовка до аудиторних занять	6		6
підготовка до контрольних заходів	6		6
виконання курсового проєкту або роботи	-		-
виконання індивідуальних завдань	-		-
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	16		16
підготовка до екзамену	30		30
Форма підсумкового контролю			екзамен

Мета вивчення дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з питань безпеки при оперативнотактичній діяльності Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту

Завдання вивчення дисципліни – вивчення питань організаційної структури та можливостей пошуково-рятувальних та аварійно-рятувальних служб ДСНС, основи організації та безпеки при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, організація професійної підготовки рятувальників.

Пререквізити дисципліни – «Безпека життєдіяльності і основи екології», «Правові основи цивільної безпеки», «Захист у надзвичайних ситуаціях та організація аварійно-рятувальних робіт» освітнього ступеня «бакалавр»; «Цивільний захист» освітнього ступеня «магістр».

Постреквізити дисципліни – виконання кваліфікаційної роботи та складання атестаційного екзамену.

Компетентності (відповідно до освітньо-професійної програми «Охорона праці» СВО ПДАБА 263 мп-2024):

Загальні компетентності: ЗК 3. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: ФК 2 – Здатність до превентивного і оперативного (аварійного) планування, управління заходами безпеки професійної діяльності, в т. ч. в умовах з ліквідації наслідків бойових дій та відновлення об'єктів будівництва; **ФК 4** – Здатність до застосування інноваційних підходів, сучасних методів, спрямованих на регулювання техногенної та виробничої безпеки; **ФК 12** – Здатність аналізувати й оцінювати потенційну небезпеку об'єктів господарювання для людини й навколишнього середовища в т.ч. у період відбудови, ліквідації наслідків бойових дій, відновлення інфраструктури цивільної інженерії, проектування захисних споруд цивільного захисту населення.

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньо-наукової програми «Охорона праці» СВО ПДАБА 263 мн-2024): **ПРН 2** - Ефективно управляти складними робочими процесами у сфері цивільної безпеки, у тому числі непередбачуваними та такими, що потребують нових стратегічних підходів в умовах з ліквідації наслідків бойових дій та відновлення об'єктів будівництва, об'єктивно оцінювати результати діяльності персоналу та колективу; **ПРН 3** – Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання теоретичних та/або практичних задач і проблем у сфері цивільної безпеки та цивільного захисту; **ПРН 5** – Розробляти та реалізовувати ефективні заходи, спрямовані на регулювання та забезпечення цивільної безпеки і цивільного захисту; **ПРН 6** – Визначати та аналізувати можливі загрози виникнення надзвичайної ситуації, аварії, нещасного випадку на виробництві при розробці проектів з реконструкції, відновлення пошкоджених будівельних об'єктів внаслідок бойових дій та проектів нового будівництва та оцінювати можливі наслідки та ризики; **ПРН 7** – Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, спеціалізоване програмне забезпечення під час розв'язання практичних та/або наукових задач; **ПРН 11** – Розв'язувати проблеми у нових або незнайомих ситуаціях за наявності неповної або обмеженої інформації, оцінювати ризики, здійснювати відповідні дослідження; **ПРН 15** – Аналізувати та оцінювати стан забезпечення цивільного захисту, техногенної та виробничої безпеки об'єктів, будівель, споруд, інженерних мереж в т.ч. при розробці проектів з реконструкції, відновлення пошкоджених будівельних об'єктів внаслідок бойових дій та проектів нового будівництва; **ПРН 16** – Приймати ефективні рішення у складних непередбачуваних умовах, визначати цілі та завдання, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ресурси при вирішенні проблем з відновлення, відбудови та ліквідації наслідків бойових дій; **ПРН 17** – Відшукувати необхідну інформацію в спеціальній літературі, базах даних, інших джерелах інформації, аналізувати та об'єктивно оцінювати інформацію; **ПРН 19** – Планувати та виконувати наукові дослідження в сфері цивільної безпеки, обирати ефективні методи та засоби дослідження, аналізувати результати дослідження та обґрунтовувати його висновки; **ПРН 21** – Здійснювати експертно-аналітичну діяльність у сфері цивільної безпеки; **ПРН 22** – Виконувати перевірку з питань охорони праці, техногенної та промислової безпеки, цивільного захисту проектів об'єктів будівництва, проектів захисних споруд цивільного захисту населення та стану об'єктів, які експлуатуються (функціонують); **ПРН 24** – Виконувати необхідний вибір і розрахунки параметрів щодо застосування засобів забезпечення безпеки.

Методи навчання: практичний, наочний, словесний.

Форми навчання: групова, індивідуальна.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення: плакати і планшети; переносний проектор Multimedia Projector – EB-S72; переносний екран для перегляду аудіо і відео матеріалу, дозиметри ДБГ- 01Н, «Терра»; дозиметр – радіометр РКСБ; дозиметр – радіометр РКСБ- 104 (2 од.), радіометр «Бета».

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Безпека при ліквідації надзвичайних ситуацій					
1. Сили і засоби ОРС ЦЗ. Види та форми тактичної підготовки особового складу та підрозділів ЦЗ	4	2			2
2. Загальний порядок дій аварійно-рятувальних підрозділів при ліквідації наслідків нс	4	2			2
3. Управління силами і засобами на пожежі	4	2			2
4. Забезпечення безпеки при гасінні пожеж в цивільних будівлях та на промислових об'єктах	4	2			2
5. Забезпечення безпеки при ліквідації наслідків гідродинамічних аварій на греблях, дамбах	6	2	2		2
6. Забезпечення безпеки проведення АРР при ДТП; при аваріях на залізничному, авіаційному та водному транспорті	5	2			3
7. Забезпечення безпеки проведення АРР при руйнації будівель	6	2	2		2
8. Забезпечення безпеки проведення АРР при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах (ХНО).	5	2			3
9. Основи рятування на воді. Безпека при рятувальних роботах під час повеней та підтоплень	6	2	2		2
10. Забезпечення безпеки при гасінні пожеж у природних екологічних системах	5	2			3
11. Забезпечення безпеки проведення АРР в умовах радіаційного та біологічного зараження	6	2	2		2
12. Визначення режимів робіт особового складу підрозділів ЦЗ у зонах хімічного та радіоактивного забруднення	5	2			3
Разом за змістовим модулем 1	60	24	8		28
Підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	90	24	8		58

2. САМОСТІЙНА РОБОТА

ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ:

Назва теми	Посилання
Атестація аварійно-рятувальних служб, аварійно-рятувальних формувань і рятувальників.	п.5 [2]; п.6 [2]
Безпека проведення пошуково-рятувальних робіт при аваріях на підвісних канатних дорогах.	п.5 [5]; п.6 [1]
Безпека проведення такелажних робіт.	п.5 [2]; п.6 [1]
Організація санітарно-пропускного режиму в зоні радіоактивного забруднення.	п.5 [2]; п.6 [1]

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання знань студентів з окремих змістових модулів

Змістовий модуль 1. Безпека при ліквідації надзвичайних ситуацій

Максимальна оцінка – 100 балів.

Оцінка складається з:

- оцінювання присутності студента на лекціях (максимальна кількість – 6 балів);
- оформлення конспекту лекцій (максимальна кількість – 8 балів);
- виконання та захист практичних робіт (максимальна кількість – 30 балів);
- виконання контрольної роботи (максимальна кількість – 56 балів).

Відвідування студентом лекцій: присутній – 0,5 балів; відсутній – 0 балів. Всього – 12 лекцій.

Оформлення конспекту лекцій:

- а) повне та акуратне оформлення всіх лекцій з ілюстраційним матеріалом (схем, таблиць), виділенням визначень та понять, виконання самостійних завдань – 8 балів;
- б) оформлення більшості лекцій з частковим ілюстраційним матеріалом, виділенням визначень та понять, виконання самостійних завдань – 7 - 6 балів;
- в) оформлення більшості лекцій з частковим ілюстраційним матеріалом, без виділення визначень понять, з частковим виконання самостійних завдань – 5 - 4 бали;
- г) часткове оформлення фрагментів лекцій за відсутністю ілюстраційного матеріалу, без виділення визначень понять, з частковим виконання самостійних завдань – 3 - 2 бали;
- д) наявність фрагментів лекційного матеріалу – 1 бал;
- е) відсутній конспект – 0 балів.

Виконання та захист практичних робіт:

Всього 3 практичні роботи. За кожен практичну роботу нараховується максимально 10 балів.

За практичну роботу нараховується:

- а) повне виконання, належне оформлення роботи, захист у відведений термін – 10 балів;
- б) звіт практичної роботи оформлений з незначними помилками, що не впливають на загальні висновки роботи, захист у відведений термін – 9 - 5 балів;
- в) звіт практичної роботи оформлений з суттєвими помилками, що впливають на загальні висновки роботи, захист після відведеного терміну – 4 - 1 бал.
- г) не виконана та не захищена практична робота – 0 балів.

Контрольна робота містить 2 запитання, на які студент зобов'язаний дати у письмовій формі відповіді, максимальна кількість балів при вичерпній відповіді на одне запитання – 28.

Максимальна кількість балів за відповіді на запитання контрольної роботи – 56.

Кількість балів за якість відповіді на одне запитання устанавлюється:

28 балів – студент дав вичерпану відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, дав на них ґрунтовні пояснення.

27-23 бали – студент дав повну відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, але не дав достатні пояснення до них.

22-12 балів – студент дав відповідь на запитання, але навів тільки частину необхідних формул чи залежностей, графіків, схем, технологічних параметри, дав недостатні пояснення до них.

11-1 бал – студент частково розкрив суть запитання, у відповіді допущені грубі помилки, які не дозволяють позитивно оцінити роботу та вимагають її переробки.

0 балів – студент дав неправильну відповідь на запитання.

Критерії оцінювання екзамену

Максимальна оцінка за екзамен – 100 балів. Екзамен складається з чотирьох питань теоретичного курсу. Максимальна кількість балів за відповідь - 25.

За кожну з чотирьох відповідей на питання екзамену нараховують наступну кількість балів:

- за повну відповідь – 25 балів;
- студент дав повну відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, але не дав достатні пояснення до них – 24-17 балів;
- студент дав повну відповідь на запитання, але навів тільки частину необхідних формул чи залежностей, графіків, схеми, технологічні параметри, дав недостатні пояснення до них – 16-8 балів;
- студент частково розкрив суть запитання, у відповіді допущені грубі помилки – 7-1 балів;
- студент дав неправильну відповідь на запитання - 0 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середня балів змістового модуля 1 та екзамену.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і студента; прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності.

При організації освітнього процесу студенти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії.

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Передбачається систематичне відвідування студентами аудиторних занять, за винятком поважних причин.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Якщо студент був відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультацій викладача.

Порядок зарахування пропущених занять: якщо пропущено лекцію – у формі усного опитування за підготовленим рефератом на відповідну тему. При цьому враховується причина пропущених занять: якщо заняття пропущене з поважної причини, то відпрацювання зараховується з коефіцієнтом 1,0; якщо заняття пропущене за відсутністю поважної причини – з коефіцієнтом 0,5.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентом.

Студенти академії мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності Придніпровської державної академії будівництва та архітектури ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами наукового ступеню передбачає:

самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;

надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Дотримуватися Положення щодо запобігання та виявлення академічного плагіату у Придніпровській державній академії будівництва та архітектури.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. Беліков А. С., Коротаєв В. М., Шаломов В. А. та ін. Цивільний захист: підручн. – Дніпро : Журфонд, 2024. – 516 с.
3. Беліков А. С., Шаломов В. А., Подкопаєв С. В. та ін. Безпека життєдіяльності: підручн. Дніпро : Журфонд, 2024. - 240 с.
4. Рятувальні роботи під час ліквідації НС: посібн. / Аветисян В. Г., Сенчихін Ю. М., Тригуб В. В., Кулаков С. В., Куліш Ю. О., Александров В. Л., Адаменко М. І. – Харків : Основа, 2006. – 258 с.
5. Васійчук В. О., Гончарук В. Є., Качан С. І., Мохняк С. М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010. – 384 с.

Допоміжна

1. Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту ДСНС України: наказ МВС України від 09.07.14 №631.
2. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: наказ МНС України від 13.03.12 р. № 575.
3. Дії гірських пошуково-рятувальних підрозділів під час виконання завдань за призначенням у гірській місцевості і печерах (відділення, група, частина): Практичний посібник / Лоїк В. Б., Мірус О. Л., Петренко А. М., Станіславчук О. В., Герасимчук Г. Г., Алексенко Г. Б., Осадчий Ю. В., Бранець В. С., Бринда Т. І., Дячук В. В., Ковальчук В. М., Телегіна Г. В., Опаленик В. І., Чернов О. К., Яворівський М. В., Яворський С. О., Юрчук Д. В.; за ред. Демчука В. В. – Львів : ЛДУ БЖД, 2023. – 606 с.
4. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану : навч. посібник / М. Коваль, С. Крук, Д. Бондар та ін. Львів : ЛДУ БЖД, 2023. - 306 с.
5. Організація управління в надзвичайних ситуаціях. Методичні рекомендації: наказ МНС від 05.10.2007 № 685.
6. Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 12.07.2000 № 116 "Про затвердження значень гігієнічних нормативів «Норми радіаційної безпеки України, доповнення: Радіаційний захист від джерел потенційного опромінення» (НРБУ-97/Д-2000).
7. Правила охорони життя людей на водних об'єктах України: наказ МНС України від 03.12.01 №272.
8. Правила авіаційного пошуку та рятування в Україні: наказ МНС України від 17.05.06 №297.
9. Гузенко В. А., Камардаш О. І., Неклонський І. М., Самарін В. О. Тактика ліквідації НС. Практикум. –Харків : НУЦЗУ, 2012.
10. Актуальні питання цивільного захисту : навч. посібник / В. А. Дубінін та ін. Миколаїв : НУК, 2020. 464 с.
11. Рекомендацій щодо безпечного використання вогнегасних речовин під час гасіння пожеж електрообладнання, яке знаходиться під напругою, затверджені Державним департаментом пожежної безпеки МНС від 03.11.06№32/4/4521.
12. Рекомендації щодо захисту особового складу підрозділів оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків аварій за наявності небезпечних хімічних речовин (аміак, хлор, азотна, сірчана, соляна та фосфорна кислоти): наказ МНС України №733 від 13.10.08.
13. Методичні рекомендації щодо режимів робіт особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту у засобах індивідуального захисту у зонах хімічного та радіоактивного забруднення: наказ МНС від 07.08.09 №551
14. Методичні рекомендації з охорони праці при виконанні робіт під час ліквідації надзвичайних ситуацій, пов'язаних з транспортуванням шкідливих, вибухонебезпечних, легкозаймистих речовин: наказ МНС від 27.01.2009 № 56.
15. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Безпека при ліквідації надзвичайних ситуацій» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 263 «Цивільна безпека» освітньої програми «Охорона праці» денної форми навчання / Укладачі: Шаломов В. А., Мацук З. М. – Дніпро: ПДАБА, 2024. – 14 с.

6. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua>.

2. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua>.

3. Віртуальний читальний зал ПДАБА / Кафедри / Кафедра Охорони праці, цивільної та техногенної безпеки / Безпека при ліквідації надзвичайних ситуацій. – Режим доступу: <http://surl.li/fvwxvt>.

Розробник

(підпис)

Володимир ШАЛОМОВ

Розробник

(підпис)

Олександр БЕРЛОВ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Микола НАЛИСЬКО

Силабус затверджено
на засіданні кафедри

охорони праці, цивільної та техногенної безпеки
(назва кафедри)

Протокол від « 30 » 08 2024 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Анатолій БЕСЛІКОВ